

пласт на човешката и груповата екзистенция, който да ги доближава до „чуждите“, да ги прави „свои сред тях“ и да ги отдалечава от „отлетялото“ им историческо или персоналнобиографично минало, т. е. да ги прави донякъде или тотално „чужди сред своите“ етнически събратя в пределите на обитаваното или цялостното пространство.

Вертикализационните стремежи имат различна функционална и формална осъществимост. Различните, стожерови по кардиналната си значимост, ценностно-нормативни кодекси в съответна област на човешката и групово-социалната екзистенция са били обект на „обработка“ от циганските възжеления и практически домогвания. Тук по-конкретно става дума за привлекателната сила например на религията, езика, културната система на традиционния народен живот, палитрата на етничните предразсъдъци и рефлексии на субектите от неромски произход и др. под.

Възприемането и вкарването във всекидневна употреба на определени религиозни концепти и култово-обредни практики, валидни исторически и актуално за съдържателността и формалността на етничната екзистенция на неромски субекти, при циганите са облекчавали приемането и оставането им в конкретно пространствен ареал. С това се обяснява и по-малко конфликтното или напълно безконфликтното движение на ромския субект в пространствата на този ареал, възможностите му за просперитет, за по-гарантирано пребъждане на актуалните или перспективно очертаващите се нужди и пр.

Модулациите в етнолингвистичната определеност и реализация на отделни цигански групи или междугрупови образувания също подсказват и за вертикализационните интенции и инвенции. Както по времето на усвояването на съответния езиков стандарт, така и по времето на неговото модифициране или цялостно подменяне с друг, който е притежавал или има в дадена социопропространствено дефинирана историчност съществена роля и значимост, по-богати гаранции и т. н.

Симбиотичното срастване на някогашната ромска празнично-обредна система с доминиращата и валидизираната в конкретен регион такава, както и постепенното заглъхване или прекратяване